

Nr. 254 *** NIEUWS VAN HER EN DER *** januari 2017
Uitgave van Afrika-Europa Netwerk E-mail: cubr@knr.nl Web
www.afrikaeuropanetwerk.nl

Afrika rekent niet meer op elektriciteitsnet om iedereen te voorzien

De helft van de Afrikanen is niet aangesloten op het elektriciteitsnet. Maar nieuwe technologieën zijn in opmars en maken het mogelijk zelf in de energiebehoefte te voorzien. ‘Er is een revolutie aan de gang’, zeggen kenners.

Ondanks de Millenniumdoelen van de VN om iedereen toegang te geven tot elektriciteit tegen 2030, moet de helft van de Afrikanen het nog steeds zonder stroom stellen. De meeste van hen leven in afgelegen dorpjes op het platteland en het ziet er niet naar uit dat ze snel zullen worden aangesloten op het net. Maar in heel Afrika zie je dat er wordt gewerkt aan alternatieve energievoorzieningen, buiten het nationale stroomnet om. De dalende prijzen van zonnepanelen en de toegenomen efficiëntie van ledverlichting spelen hierin een belangrijke rol.

Onafhankelijke energiesystemen of micronetwerken tref je nu al aan in sommige dorpen. De elektriciteit gaat naar huizen, ziekenhuizen en winkels. Meestal draaien de systemen op zonne-energie maar soms worden ze ook aangejaagd met diesel, micro-waterkracht, wind of biomassa. Een bijkomend voordeel is dat duurzame energie beter is voor de gezondheid en het de CO₂-uitstoot beperkt. Mensen zonder toegang tot elektriciteit, waaronder de 600 miljoen Afrikanen, nemen immers hun toevlucht tot kerosinelampen en open vuren om te koken, te verlichten en hun huizen te verwarmen. Deze giftige dampen leiden tot het voortijdig overlijden van veel mensen.

‘De beschikbaarheid van energie en levenskwaliteit zijn met elkaar verweven’, zegt Katrina Pielli van *Beyond the Grid*, onderdeel van het Amerikaanse *Power Africa*, dat private investeerders zoekt voor onafhankelijke elektriciteitsvoorzieningen in Afrika ten zuiden van de Sahara. De organisatie wordt gedragen door ontwikkelingspartners, private sectoren, internationale overheden, ontwikkelingsbanken, ngo’s en, steeds meer private bedrijven die kansen zien in de uitbouw van elektriciteit in Afrika. Vroeger waren deze soort organisaties gestoeld op liefdadigheid en werden ze gerund door louter ngo’s. Nu is er een businessmodel. De startups in deze sector kennen een groei van 400 procent per jaar. Dat is goed nieuws want met ontwikkelingshulp alleen gaat Afrika het niet redden. Volgens een rapport van de Wereldbank uit 2015 hebben de Afrikaanse landen ten zuiden van de Sahara slechts een tiende ontvangen van het geld dat nodig is om de universele toegang tot stroom mogelijk te maken.

Oost-Afrika is momenteel het epicentrum van de zonne-energie die los van het net staat. Volgens een rapport van Bloomberg heeft in Kenia meer dan 30 procent toegang tot stroom naast het net. Maar voornamelijk hebben veel Afrikanen op het platteland niet het vereiste startbedrag van ongeveer 200 dollar om aan elektriciteit naast het net te komen. Ze hebben vaak ook geen bankrekening waardoor banken zelden geneigd zijn om hen een lening toe te

staan. De reden waarom de elektriciteitssystemen naast het netwerk vooral van start gaan in Oost-Afrika, is omdat mobiel bankieren daar in opmars is. Via die mobiele diensten kunnen mensen gemakkelijker hun bankzaken beheren, microleningen aangaan en facturen betalen via sms, zonder dat internet is vereist. (Bron: IPS, 12/12/ 2016)

Kleinschalige mijnbouw is in Zuid-Afrika een economische troef

Kleinschalige mijnbouw biedt duizenden Zuid-Afrikanen een baan. Het werk is niet illegaal, maar heeft wel een slecht imago. Experts pleiten voor een betere regelgeving omdat elke baan telt in een land waar één op de vier werkloos is.

Naar schatting biedt de kleinschalige mijnbouw werk aan 8000 tot 30.000 Zuid-Afrikanen. In heel Afrika bedraagt dat aantal ongeveer acht miljoen mijnbouwers, en 45 miljoen mensen die ervan afhankelijk zijn om van te leven. Volgens gegevens van de VN wordt 20 procent van het Afrikaanse goud en bijna alle edelstenen, naast diamant, door kleine mijnbouwers geproduceerd.

Sizwe Phakathi, de hoofdverantwoordelijke voor veiligheid en duurzaamheid voor de Zuid-Afrikaanse Kamer van Mijnbouw, wil kleinschalige mijnbouw niet afdoen als een illegale praktijk. Hij zegt: “Toch werd dit jarenlang zo genoemd. Dat komt omdat de meeste mijnbouwers de wet niet kennen en ook geen vergunning hebben om dit werk te doen. Velen van hen zijn de hoofdkostwinnaar van een gezin.”

Pheaga Gad Kwata, de directeur van de afdeling kleinschalige mijnbouw van het Departement van Mineralen (DMR) gelooft dat het reguleren van deze activiteit de arbeiders meer toegang zou geven tot nuttige technologie en betere afzetmarkten. ‘We realiseren ons dat het een sector is waarin je vrij snel werk kunt vinden’, zegt Kwata. ‘Het DMR organiseert zelfs workshops om kleine mijnbouwers een training te geven en hen in te lichten over de voordelen om het werk binnen wettelijke kaders te doen.’ Betere regelgeving kan leiden tot betere gezondheids- en veiligheidsnormen, iets wat nu grotendeels afwezig is in de sector. Uit onderzoek blijkt dat kleine mijnbouwers amper gebruik maken van veiligheidsmateriaal zoals helmen, veiligheidsbrillen of handschoenen. De regelgeving komt echter traag op gang. De sector levert geen fortuinen op en de kleine mijnbouwers beschikken vaak niet over de middelen naar een bureau van de DMR te gaan, dat vaak ver van hun dorp verwijderd is. De kostprijs voor een vergunning, die onder meer inhoudt dat ze een deel van hun opbrengst opzij moeten zetten voor de compensatie van de milieu-impact van hun activiteiten, is een grote barrière. Volgens Pontsho Ledwaba van het Centrum voor Duurzame Mijnbouw aan de Universiteit van de Witwatersrand in Johannesburg, zijn in eerste instantie wettelijke hervormingen nodig om het formaliseringsproces vlot te laten verlopen. De huidige wetgeving is gericht op de grootschalige mijnbouw en is niet bruikbaar als kader voor de kleinere vorm.

De mijnbouw wordt normaal gesproken beschouwd als een louter mannelijke sector. Maar in landelijke provincies in Zuid-Afrika, zoals Limpopo, zijn ook vrouwen al generaties lang actief in de mijnbouw, met name in het delven van klei. De kleinschalige mijnbouw kan dus ook voor vrouwen een bloeiende sector worden waarin ze hun ondernemerschap kunnen tonen. Betere regelgeving voor kleinschalige mijnbouw zal dus zeker ook een genderimpact hebben. (Bron: IPS, 3/1/2017)